

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Riigikohus tunnistas Riigikogu kaugistungitele viimise õigusvastaseks

Riigikohus tunnistas Riigikogu kaugistungitele viimise õigusvastaseks

23. Detsember 2021

Riigikohus otsustas, et Riigikogul puudusid novembrikuus kaugtööle üleminekuks piisavalt kaalukad põhjused.

Ettepaneku kaugosalusega istungite korraldamiseks tegi tänavu 8. novembril Reformierakonna fraktsioon, põhjendades seda koroonaviiruse laialdase levikuga ja valitsuse palvega tööandjatele kasutada võimalusel kaugtööd. Algatuses märgiti, et Riigikogu teenistujate ja saadikute vaktsineerimise tase on küll kõrge, aga parlament on oma käitumisega eeskujuks teistele asutustele ja ettevõtetele.

Riigikogu kiitis järgmisel päeval ettepaneku heaks 62 poolt- ja 23 vastuhäälega ning otsustas, et täiskogu istungid toimuvad kaugosalusega 10.–25. novembrini.

18. novembril esitas Riigikogu liige Priit Sibul kaebuse Riigikohtule, paludes otsuse tühistada. Sibula väitel rikuti otsusega tema õigusi, sest kaugistungite korraldamiseks puudusid kaalukad põhjused. Kaebaja sõnul eeldab Riigikogu töö vahetuid istungeid, hõlmates ka poliitiliste läbirääkimiste pidamist, arutelusid ja kompromisside otsimist väljaspool suurt saali ja komisjone. Kaugtöö vormis pole võimalik neid ülesandeid sama tõhusalt täita.

Riigikogu füüsilist kokkutulemist tohib piirata vaid hädavajadusel

Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium rahuldab täna Sibula kaebuse ja tunnistas Riigikogu otsuse õigusvastaseks. Samas ei kuulutanud kolleegium parlamendi otsust tagasiulatuvalt kehtetuks, kuna see oleks praegusel juhul ilmselgelt ülemäärane ja kahjustaks ebaproportsionaalselt õiguskindlust. Seega ei mõjuta Riigikohtu otsus kaugistungitel vastu võetud seaduste ja otsuste õiguspärasust ega kehtivust.

Kolleegium leidis, et põhiseadusega tagatud Riigikogu liikme vaba mandaadi põhimõte hõlmab ka mandaati võimalikult vahetut teostamist. Samuti nõuab parlamentaarse demokraatia printsiip, et riigielu olulised küsimused otsustatakse vaba parlamentaarse arutelu tingimustes. Nimetatud põhimõtetest tuleneb ka Riigikogu liikme õigus vaidlustada neid piirav Riigikogu otsus.

Riigikohus märkis, et enesekorraldusõigus annab Riigikogule oma töö korraldamisel ulatusliku hindamis- ja otsustusruumi ning üldjuhul piirdub kohtulik kontroll selle õiguse teostamise üle ainult ilmselgete vigadega. Samas eeldab see põhimõte, et Riigikogu liikmetele on tagatud piisav informatsioon ja võimalus sisuliseks aruteluks, mis praegusel juhul nii ei olnud.

Riigikogu arutas kaugtöö küsimust 9. novembri istungil päevakorraliselt ja istungi juhataja lükkas korduvalt tagasi katsed avada sisuline diskussioon kaugistungite põhjuste üle, kutsudes parlamendi liikmeid

üles üksnes hääletama. Juhataja pakkus fraktsioonidele ainult lühikest vaheaega oma arvamuse kujundamiseks.

Kolleegium leidis, et kui Riigikogu otsustab kaugistungitele ülemineku küsimust ja olukord pole kiireloomuline, siis tuleks enne hääletust tagada sisuline arutelu ja analüüsida parlamendi füüsilise kogunemisega kaasnevaid ohte. Riigikogu liikme mandaadi vahetut teostamist võib küll parlamendi toimimise kindlustamiseks piirata, aga seda tohib teha vaid hädavajadusel – kui olukord tõepoolest ei võimalda Riigikogul füüsiliselt koguneda.

Riigikohus nõustus, et novembri alguses oli koroonaviiruse levik Eestis murettekitavalt laialdane, ületades Euroopa keskmist üle kolme korra. Samas ei saanud ainuüksi kõrge üldine nakatumisnäitaja õigustada Riigikogu kaugtööle viimist. Üle 90 protsendi Riigikogu liikmetest ja teenistujatest on koroonaviiruse vastu vaksineeritud ning raske haigestumise risk ei ole vaksineerituse korral suur. Vaktsiinide üldise kättesaadavuse tingimustes väheneb muude viirusetõrje meetmete põhiseaduslik õigustus üha enam.

Riigikogu kui rahva esindusorgani liikmed on kolleegiumi hinnangul võrreldavad kaitseväelaste, politseinike ja teiste nn eesliini töötajatega, kelle puhul esineb objektiivne vajadus tööl füüsiliselt kohal käia. Kui teised nimetatud grupid pakuvad elutähtsaid teenuseid, siis Riigikogu puhul on see tingitud tema rollist parlamentaarses demokraatias.

Kolleegium märkis, et eriti oluline on Riigikogu roll ühiskonnaelu oluliste küsimuste lahendamisel just kriisisituatsioonis, milleks valitsenud epidemioloogilist olukorda saab kahtlemata pidada. Seetõttu ei pea parlament olema kaugtöö võimaldamisel eeskujuks teistele, vaid tulenevalt oma erilisest, põhiseaduses sätestatud rollist siirduma kaugtööle mitte esimeste, vaid viimaste seas.

Otsusega saab tutvuda siin [1].

Arno Pöder
pressiesindaja
Riigikohus
533 39 846

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/riigikohus-tunnistas-riigikogu-kaugistungitele-viimise-oigusvastaseks>

Lingid

[1] <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid/?asjaNr=5-21-32/8>